

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ
N U T A R I M A S

**DĖL ŽEMAIČIŲ KRIKŠTO IR ŽEMAIČIŲ VYSKUPYSTĖS ĮSTEIGIMO 600 METŲ
JUBILIEJAUS MINĖJIMO 2009–2017 METŲ PROGRAMOS PATVIRTINIMO IR
ŠIOS PROGRAMOS PRIEŽIŪROS KOMISIJOS SUDARYMO**

2008 m. rugsėjo 10 d. Nr. 940
Vilnius

Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Patvirtinti Žemaičių krikšto ir Žemaičių vyskupystės įsteigimo 600 metų jubiliejaus minėjimo 2009–2017 metų programą (pridedama).

2. Pavesti Kultūros ministerijai ir Ūkio ministerijai, bendradarbiaujant su Telšių vyskupijos kurija, koordinuoti Žemaičių krikšto ir Žemaičių vyskupystės įsteigimo 600 metų jubiliejaus minėjimo 2009–2017 metų programos (toliau vadinama – Programa) įgyvendinimą.

3. Nustatyti, kad Programos įgyvendinimo priemonės finansuojamos iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžete atitinkamoms institucijoms ir įstaigoms, atsakingoms už Programos priemonių įgyvendinimą, patvirtintų bendrųjų asignavimų, Europos Sąjungos struktūrinių fondų, Privatizavimo fondo ir kitų teisėtai įgytų lėšų.

4. Rekomenduoti:

savivaldybėms, nurodytoms Programos prieduose, dalyvauti įgyvendinant Programą ir skirti tam savivaldybių biudžetų lėšų;

Lietuvos bankui, akcinei bendrovei Lietuvos paštui, Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centrui, viešajai įstaigai Lietuvos nacionaliniam radiui ir televizijai, Klaipėdos universitetui, Vilniaus dailės akademijai, Vilniaus universitetui, Lietuvos Vyskupų Konferencijai, Kauno arkivyskupijos kurijai, Panevėžio vyskupijos kurijai, Šiaulių vyskupijos kurijai, Telšių vyskupijos kurijai, Lietuvos evangelikų liuteronų Bažnyčios Konsistorijai, Lietuvių katalikų mokslo akademijai, Telšių rajono savivaldybės Žemaičių muziejui „Alka“ dalyvauti įgyvendinant Programą.

5. Sudaryti šią Žemaičių krikšto ir Žemaičių vyskupystės įsteigimo 600 metų jubiliejaus minėjimo 2009–2017 metų programos priežiūros komisiją (toliau vadinama – komisija):

kultūros ministras (komisijos pirmininkas nagrinėjant klausimus, susijusius su valstybės institucijų veikla);

Telšių vyskupas (komisijos pirmininkas nagrinėjant klausimus, susijusius su Katalikų Bažnyčios veikla);

Ūkio ministerijos viceministras;

Aplinkos viceministras;

Finansų viceministras;

Susisiekimo viceministras;

Švietimo ir mokslo viceministras;

Užsienio reikalų viceministras;

Lietuvos archyvų departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinis direktorius;

Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos direktoriaus pavaduotojas;

Valstybinio turizmo departamento prie Ūkio ministerijos direktoriaus pavaduotojas;

Lietuvos nacionalinio muziejaus direktorius;

Ministro Pirmininko tarnybos Reformų departamento Socialinės aplinkos reformų skyriaus patarėjas religijų klausimais;

Kauno arkivyskupijos atstovas;

Panevėžio vyskupijos kurijos atstovas;

Šiaulių vyskupijos atstovas;

Lietuvių katalikų mokslo akademijos atstovas;

Lietuvos savivaldybių asociacijos atstovas;

Žemaičių kultūros draugijos atstovas.

Punkto pakeitimai:

Nr. [819](#), 2009-07-22, *Žin.*, 2009, Nr. 90-3889 (2009-07-30), i. k. 1091100NUTA00000819

6. Nustatyti, kad komisija:

ne rečiau kaip 2 kartus per metus peržiūri ir vertina, kaip įgyvendinama Programa;

teikia valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms pasiūlymus, susijusius su Programos įgyvendinimu;

svarsto parengtą Programos įgyvendinimo praėjusių metų ataskaitos projektą;

nustatytą tvarką teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybei pasiūlymus dėl Programos pakeitimo ar papildymo ir lėšų Programos priemonėms įgyvendinti poreikio.

7. Pavesti:

Ministro Pirmininko kancleriui – tvirtinti personalinę komisijos sudėtį;

Kultūros ministerijai – ūkiškai ir techniškai aptarnauti komisiją.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1049](#), 2009-09-09, *Žin.*, 2009, Nr. 109-4636 (2009-09-11), i. k. 1091100NUTA00001049

MINISTRAS PIRMININKAS

GEDIMINAS KIRKILAS

KULTŪROS MINISTRAS

JONAS JUČAS

ŽEMAIČIŲ KRIKŠTO IR ŽEMAIČIŲ VYSKUPYSTĖS ĮSTEIGIMO 600 METŲ JUBILIEJAUS MINĖJIMO 2009–2017 METŲ PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Žemaičių krikšto ir Žemaičių vyskupystės įsteigimo 600 metų jubiliejaus minėjimo 2009–2017 metų programos (toliau vadinama – ši programa) paskirtis – paminėti Žemaičių krikšto ir Medininkų (arba Žemaičių) vyskupystės (toliau vadinama – Žemaičių vyskupystė) įsteigimo 600 metų jubiliejų, o svarbiausius su Žemaičių krikštu ir Žemaičių vyskupystės istorija susijusius objektus bei vietas pritaikyti piligrimų ir turizmo reikmėms.

II. APLINKOS ANALIZĖ

2. Vienas svarbiausių Lietuvos didžiųjų kunigaikščių – Vytauto ir Jogailos – sprendimų buvo integruoti Lietuvos Didžiąją Kunigaikštystę į Vakarų Europos kultūrą 1387 metais krikštijant Lietuvą Romos katalikų apeigomis. Tačiau dėl tuo metu susiklosčiusių istorinių aplinkybių ne visa Lietuva buvo pakrikštyta. Žemaičių krikštas Vytauto ir Jogailos buvo pradėtas tik 1413 metais, o baigtas 1417 metais, įsteigiant Žemaičių vyskupystę.

3. Po Livonijos ir Vokiečių ordinų susijungimo šių ordinų atstovai ginklu ir jėga bandė nešti į Žemaitiją krikščionybę. Po Žalgirio mūšio Žemaičių krikščioninimo ėmėsi Lietuvos didysis kunigaikštis Vytautas ir Lenkijos karalius Jogaila. 1413 metais Vytautas ir Jogaila plaukė laivais per Žemaitiją Dubysos upe, kelionę baigė pėsčiomis prie Luokės ant Šatrijos kalno. Šios kelionės metu įvairiose Žemaitijos vietovėse buvo pakrikštyta keletas tūkstančių žemaičių.

4. Tų pačių valdovų paakinta 60 žemaičių didikų delegacija nukeliavo į Konstančą, kur vyko Visuotinis Bažnyčios susirinkimas. Ten jie perskaitė žymų žemaičių skundą prieš Livonijos ir Vokiečių ordinus ir prašė įkurti atskirą vyskupystę. Paskui buvo surengtos diskusijos, kuriose pirmą kartą iškeltos tautų ir žmogaus teisių idėjos, tapusios modernių laikų tautų ir žmogaus teisių deklaracijų pagrindu. Tai buvo pirmasis kartas, kai gausi delegacija iš Lietuvos dalyvavo tokia tarptautiniame tuometinės Europos Bažnyčios vadovų ir valstybių valdovų forume.

5. 1417 metais Konstanco Visuotinio Bažnyčios susirinkimo įgalioti Vilniaus vyskupas ir Lvovo arkivyskupas atvyko į Žemaitiją, įsteigė Žemaičių vyskupystę su centru Medininkuose (dabar – Varniai) ir konsekrovo pirmąjį Žemaičių vyskupą Motiejų. Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytauto rūpesčiu Varniuose buvo pastatyta Šv. Aleksandro bažnyčia, įkurtas Žemaičių vyskupystės centras.

6. Įkūrus Žemaičių vyskupystę, pamažu plėtėsi parapijų tinklas. Dėl reformacijos įtakos daugelis turtingų didikų remiamų parapijų atiteko protestantams. Tačiau skaitant Ragainės klebono Martyno Mažvydo laišką, rašytą XVI amžiaus pirmojoje pusėje, aiškėja, jog per pusantro šimto katalikybės gyvavimo metų paprasti žmonės Žemaičių vyskupystėje jau buvo sąmoningai perėję prie katalikiškų tradicijų ir apeigų. Martynas Mažvydas liudija, kad jo parapijiečiai, formaliai būdami protestantai, vyksta iš Mažosios Lietuvos į kitą Nemuno pusę – Didžiąją Lietuvą, kur katalikiškose parapijose švenčiami popiežiaus įvesti atlydai.

7. Skleidžiant krikščioniškąjį tikėjimą, XVI amžiaus antrojoje pusėje ypač daug nuveikė Žemaičių vyskupas Merkelis Giedraitis, žymus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės veikėjas, siekęs Bažnyčią priartinti prie lietuviškos kultūros, rūpinęsis lietuvių kalbos vartojimu bažnyčiose. Jo paskatintas ir remiamas kanauninkas Mikalojus Daukša išvertė į lietuvių kalbą ir išleido Jokūbo Ledesmos „Katekizmą“ (1595 metais) ir Jokūbo Vujeko „Postilę“ (1599 metais). Vyskupas Merkelis Giedraitis taip pat globojo ir rėmė Lietuvos istoriją rašiusį Motiejų Strijkovskį, paskyrė jį Žemaičių vyskupystės kapitulos kanauninku, sudarė palankias sąlygas baigti ir išleisti pirmąją spausdintą Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istoriją (1582 metais).

8. Nuo pat katalikiškosios reformos laikų Žemaičių vyskupystė pasižymėjo medinių bažnyčių, koplyčių, kryžių ir koplytstulpių gausa. Baroko stiliaus veikiami meistrai kūrė šiuos sakralinės paskirties objektus, kurie dabar saugomi kaip nuostabūs liaudies meno kūriniai.

9. XIX amžiuje carinės okupacijos metais Žemaičių vyskupai buvo tikri lietuviškos savimonės ir kultūros ugdytojai. Katalikiškumu, lietuviybės ir tautinio sąmoningumo ugdymu ypač rūpinosi Žemaičių vyskupai Juozapas Arnulfas Giedraitis ir Motiejus Valančius. Vyskupas Motiejus Valančius 1858 metais pradėjo blaivybės akciją, kurios veikla buvo sėkminga visoje Žemaičių vyskupystėje ir už jos ribų. Po 1863 metų sukilimo uždraudus lietuvišką spaudą, iš Varnių, o vėliau – iš Kauno vyskupas Motiejus Valančius organizavo lietuviškų leidinių spausdinimą Mažojoje Lietuvoje ir jų platinimą. Knygnešių atneštas lietuviškas žodis su vyskupo Motiejaus Valančiaus žinia ir palaiminimu pasiekdavo paprastus žmones. Vyskupas Motiejus Valančius steigė parapines mokyklas, kuriose buvo mokoma lietuviškai. Minėtoji vyskupo Motiejaus Valančiaus veikla padėjo išsaugoti katalikiškąjį tikėjimą, lietuviybę ir tautinį sąmoningumą, sudarė sąlygas 1918 m. vasario 16 d. atkurti nepriklausomą Lietuvos valstybę.

10. Atkuriant nepriklausomą Lietuvos valstybę, daug pasidarbavo žymus to meto dvasininkas, paskutinis Žemaičių vyskupas Pranciškus Karevičius. Jis lankė formuojamus Lietuvos savanorių dalinius, rūpinosi Lietuvos valstybės kūrimu, su diplomatine misija buvo nuvykęs į Vokietiją, kad Vokietija pripažintų Lietuvą laisva ir nepriklausoma valstybe. Pranciškaus Karevičiaus vyskupavimo metais Katalikų Bažnyčia Lietuvoje galutinai tapo lietuviškai kalbančia Bažnyčia.

11. Įkuriant 1926 metais Lietuvos Bažnytinę Provinciją, Žemaičių vyskupystė buvo padalyta į Kauno arkivyskupiją, Telšių ir Panevėžio vyskupijas.

12. Svarbiausieji su Žemaičių krikštu, Žemaičių vyskupystės istorija susiję objektai ir vietos:

Akmenės rajono savivaldybė

12.1. Papilės Šv. Juozapo bažnyčia (pirmoji bažnyčia statyta apie 1493 metus, dabartinė – 1887 metais). Buvusioje parapijos klebonijoje (dabar – muziejus) gyveno ir vietos klebono globojamas mirė istorikas Simonas Daukantas, jo kapas – Papilės piliakalnio kapinėse.

Jurbarko rajono savivaldybė

12.2. Veliuonos Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčia (statyta Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytauto apie 1421 metus) – vienintelė XV amžiuje Žemaičių vyskupystėje pastatyta mūrinė bažnyčia.

12.3. Jurbarko Švč. Trejybės bažnyčia (pirmoji bažnyčia statyta apie 1430 metus, dabartinė – 1907 metais).

Kauno miesto savivaldybė

12.4. Kauno Šv. apaštalų Petro ir Povilo arkikatedra bazilika. Žemaičių krikšto metu Kaunas priklausė Vilniaus vyskupystei, o nuo 1842 metų – Žemaičių vyskupystei. Nuo 1864 metų iš Varnių į Kauną buvo ištremtas Žemaičių vyskupas Motiejus Valančius. Iki 1926 metų Žemaičių vyskupai gyveno prie dabartinės Kauno Šv. apaštalų Petro ir Povilo arkikatedros bazilikos, joje buvo palaidoti, tarp jų – vyskupas Motiejus Valančius, arkivyskupas Pranciškus Karevičius.

Kelmės rajono savivaldybė

12.5. Kražių pirmosios Šv. Mykolo bažnyčios šventorius ir varpinė. Šią bažnyčią apie 1416 metus pastatė Lietuvos didysis kunigaikštis Vytautas.

12.6. Kražių jėzuitų bažnyčios ir kolegijos pastatų likučiai. Jėzuitų pastangomis XVII amžiaus pirmojoje pusėje Kražiuose įsteigta jėzuitų kolegija, kurią baigė daug žymių dvasininkų ir kultūros veikėjų. Ši kolegija uždaryta carinės okupacijos laikotarpiu, 1844 metais.

12.7. Kražių Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo bažnyčia (buvusi vienuolių seserų benediktinių bažnyčia). Šią bažnyčią 1893 metais tikintieji gynė priešindamiesi caro kazokams. Čia įvyko garsiosios Kražių skerdynės.

12.8. Kelmės Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčia (pirmoji bažnyčia pastatyta Žemaičių krikšto laikotarpiu apie 1416 metus Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytauto, dabartinė – 1908 metais).

12.9. Unikalus Tytuvėnų bažnyčios ir vienuolyno ansamblis (datuojamas 1555 metais).

Klaipėdos miesto savivaldybė

12.10. Pirmosios Švč. Mergelės Marijos bažnyčios Klaipėdos pilyje (iki 1298 metų – buvusios Kuršo vyskupo katedros) liekanos. Karaliaus Mindaugo laikais jo vainikavimo karaliumi iškilmių proga Rygos, Kuršo vyskupai ir Livonijos ordinas bandė pasidalyti Žemaitiją. Kuršo vyskupas Klaipėdoje bandė steigti vyskupijos katedrą. Dėl to ir buvo pastatyta pirmoji Švč. Mergelės Marijos garbei skirta bažnyčia, kurios tęsinys yra šiuo metu Klaipėdoje veikianti Marijos, Taikos Karalienės, bažnyčia.

12.11. Klaipėdos Kristaus Karaliaus bažnyčia, kuri 1945–1989 metais buvo vienintelė katalikų bažnyčia Klaipėdos mieste.

12.12. Klaipėdos Marijos, Taikos Karalienės, bažnyčia, tikinčiųjų aukomis ir jėgomis pastatyta 1960 metais (sovietų valdžios atimta, neleidus nė pašventinti, paversta filharmonijos sale, o bažnyčią statę kunigai įkalinti), 1989 metais grąžinta tikintiesiems. Ši bažnyčia – ryškus pasipriešinimo sovietų priespaudai paminklas, liudijantis tvirtą ir nepalaužiamą žmonių tikėjimą, įkvėpusi kovoti už Bažnyčios ir Tėvynės laisvę.

Klaipėdos rajono savivaldybė

12.13. Vėžaičių Šv. Kazimiero bažnyčia – seniausia Šv. Kazimiero, Lietuvos Globėjo, garbei skirta bažnyčia, pastatyta apie 1784 metus vykstant Lietuvos–Lenkijos valstybės padalijimams ir kartu minint Šv. Kazimiero 300 metų mirties sukaktį. 1963 metais sovietų pareigūnai sunaikino bažnyčios didžiojo altoriaus Šv. Kazimiero, Lietuvos Globėjo, paveikslą. Nuo 2007 metų– Telšių vyskupijos diecezinė jaunimo šventovė.

Kretingos rajono savivaldybė

12.14. Kretingos Viešpaties Apreiškimo Švč. Mergelei Marijai (pranciškonų bernardinų) bažnyčia ir vienuolynas, statyti apie 1605–1617 metus.

12.15. Garsaus kunigo pranciškono, mokslininko, lituanisto Jurgio Ambraziejaus Pabrėžos OFM kapas senosiose Kretingos kapinėse, lankomas maldininkų ir garsėjantis malonėmis. Ant jo kapo 1912 metais pastatyta koplytėlė.

12.16. Jurgio Ambraziejaus Pabrėžos OFM paminklas prie Kretingos Viešpaties Apreiškimo Švč. Mergelei Marijai bažnyčios vartų (skulptorius A. Bosas, architektas S. Manomaitis), pastatytas 1993 metais.

12.17. Kretingos Lurdo grotų, pastatyta 1933 metais.

12.18. Žemaičių vyskupo Motiejaus Valančiaus tėviškė Nasrėnų kaime (Kūlupėnų seniūnija). 2001 metais pastatytas paminklas (skulptorius K. Balčiūnas, architektas E. Giedrimas). Memorialinis vyskupo Motiejaus Valančiaus muziejus ir etnografinis Nasrėnų kaimas: kryžiai, koplytėlės, vyskupo Motiejaus Valančiaus ažuolynas ir Kūlupėnuose statoma vyskupui Motiejui Valančiui atminti Šv. apaštalo Motiejaus bažnyčia.

12.19. Kalnalio kapinės ir Šv. Lauryno bažnyčia, kurioje 1801 metais buvo pakrikštytas Motiejus Valančius.

12.20. Gargždėlių kapinės su koplyčia. Kapinėse palaidoti Žemaičių vyskupo Motiejaus Valančiaus tėvas ir kiti artimieji.

12.21. Orvidų sodyba – dvasinio pasipriešinimo sovietiniam ateistiniam režimui paminklas.

Mažeikių rajono savivaldybė

12.22. Mažeikių Švč. Jėzaus Širdies bažnyčia – tarpukario Lietuvos laikų modernistinės neoromaninės sakralinės architektūros kūrinys (architektas G. Landsbergis-Žemkalnis) su skulptoriaus B. Pundziaus Jėzaus nukryžiuojimo skulptūriniu kompozicija ir dailininko R. Kalpoko freskomis.

12.23. Židikų Marijos Pečkauskaitės-Šatrijos Raganos memorialinės vietos: liaudiškos sakralinės architektūros kūrinys – Židikų Šv. Jono Krikštytojo bažnyčia, prie jos senoji klebonija, kurioje gyveno ir mirė Marija Pečkauskaitė, jos kapas Židikų kapinių koplyčioje, maldininkų gausiai lankomas ypač per Šv. Onos atlaidus – Marijos Pečkauskaitės mirties metines.

12.24. Liaudiškos sakralinės architektūros šedevrai: Pievėnų Nukryžiuotojo Jėzaus medinė bažnyčia (pastatyta apie 1788 metus); Pikelių Švč. Trejybės medinė bažnyčia (pastatyta apie 1752 metus); Sedos Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų medinė bažnyčia (pastatyta apie 1770 metus, unikalus medinio baroko pavyzdys, joje – seniausias Lietuvoje gotikinis ant lentos pieštas Švč. Mergelės Marijos paveikslas).

12.25. Žemalės Viešpaties Apreiškimo Švč. Mergelei Marijai bažnyčia (pastatyta 1752–1826 metais, statybinė medžiaga – akmenų mūras ir medis).

Palangos miesto savivaldybė

12.26. Palangos Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčia (pastatyta 1907 metais). Joje daug meno kūrinių iš ankstesnių, XVI–XVII amžių, bažnyčių, tarp jų malonėmis garsėjantis Dievo Motinos paveikslas (XVII amžiaus pirmoji pusė). Be to, Palanga garsi Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų (Žolinės) ir Šv. Roko atlaidais.

12.27. Birutės kalno ir jo aplinkos sakraliniai archeologiniai objektai: žemaičių kalnelis, kuriame yra XI–XV amžių palaidojimų su krikščioniška atributika. XI–XII amžiais danų vikingai bandė steigti Kuršo vyskupiją, kurios centras turėjo būti Palanga. Šalia Birutės kalno archeologinių tyrinėjimų metu aptiktose krikščionių kapavietėse buvo rasta krikščioniškų ženklų (pvz., įkapių segė su įrašu „Ave Maria“), liudijančių, jog ten palaidoti krikščionys.

12.28. Šv. Jurgio koplyčia Birutės kalne (pirmoji minima XVI amžiuje, dabartinė statyta 1870 metais).

12.29. Lurdo grota Birutės kalno papėdėje. Tai vieta, kur Žemaičių vyskupystėje prasidėjo gegužinės pamaldos. Ši vieta tikinčiųjų labai branginama, joje kasmet gegužės 1-ąją pradedamos gegužinės pamaldos Telšių vyskupijoje.

12.30. Laiminančio Kristaus skulptūra Palangos parke (pastatyta 1907 metais, sovietmečiu nugriauta, atgimimo metais atstatyta) – dvasinio pasipriešinimo sovietiniam ateistiniam režimui simbolis.

Panevėžio rajono savivaldybė

12.31. Krekenavos Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčia. Pirmoji bažnyčia statyta netrukus po Žemaičių krikšto apie 1484 metus. Nuo to meto veikė parapija. Jau tada Krekenavos bažnyčioje buvo stebuklingasis Švč. Mergelės Marijos paveikslas.

Plungės rajono savivaldybė

12.32. Alsėdžių 1417–1850 metų Žemaičių vyskupų rezidencijos ansamblio likučiai: Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo bažnyčia (pirmoji pastatyta apie 1475 metus, dabartinė – 1793 metais), senoji klebonija (špitolė). Lietuvos didysis kunigaikštis Vytautas Žemaičių vyskupui užrašė Alsėdžių ir Gardų žemes. Alsėdžiuose XV amžiuje buvo pastatyta bažnyčia ir vyskupo namai.

Žemaičių vyskupystės kurija veikė Varniuose, o Žemaičių vyskupai gyveno Alsėdžiuose. Alsėdžių miestelis suvaidino didelį vaidmenį Žemaičių vyskupystės gyvenime.

12.33. Žemaičių Kalvarijos Šventovė: Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo bazilika, dvidešimt Kryžiaus kelio koplyčių, buvęs dominikonų vienuolynas (dabar Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijos propedeutinio kurso pastatas, rekolekcijų namai). Pagal liaudies padavimus Žemaičių krikšto metu Žemaičių Kalvarijoje Varduvos upėje krikštyti žemaičiai. 1639 metais Žemaičių vyskupas Jurgis Tiškevičius Garduose (dabar Žemaičių Kalvarija) įkūrė pirmąjį Kryžiaus kelią Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje. Globoti Kryžiaus kelią ir puoselėti maldingumo praktiką jis pavedė vienuoliams dominikonams. Žemaičių Kalvarija nuo to meto iki šiol garsėja stebuklinguoju Dievo Motinos paveikslu, parvežtu iš Romos, taip pat Kryžiaus kelio koplyčiomis ir XVII amžiuje sukurtais Žemaičių Kalvarijos Kalnų giesmėmis. Dominikonų veikla neapsiribojo vien maldingumo praktikos puoselėjimu. Žemaičių Kalvarijoje nuo XVII amžiaus vidurio veikė mokykla, kurioje mokėsi Motiejus Valančius, Simonas Daukantas, daugelis kitų Bažnyčios ir valstybės veikėjų. Žemaičių Kalvarijos šventovė atlaikė caro ir sovietų okupacijas, apgynė Kryžiaus kelio koplyčias nuo sunaikinimo. 1988 metais Popiežius Jonas Paulius II Žemaičių Kalvarijos šventovės bažnyčiai suteikė bazilikos titulą. Bazilikoje yra maldininkų garbinamas malonėmis garsėjantis Dievo Motinos, Krikščioniškų šeimų Karalienės, paveikslas, 2007 metais vainikuotas Popiežiaus Benedikto XVI palaimintomis karūnomis, taip pat Jėzaus Kryžiaus medžio didžioji relikvija ir garsiosios Turino drobulės tikslė kopija.

12.34. Medinės bažnyčios: Platielių Šv. apaštalo Petro ir Pauliaus bažnyčia, Beržoro Šv. vyskupo Stanislovo bažnyčia, Gintališkės Šv. apaštalo evangelisto Mato bažnyčia – liaudies medinės sakralinės architektūros kūriniai.

Raseinių rajono savivaldybė

12.35. Raseinių Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčia (pirmoji statyta Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytauto apie 1421 metus).

12.36. Šiluvos Švč. Mergelės Marijos Gimimo bazilika (pirmoji statyta apie 1457 metus, po reformacijos atstatyta 1623 metais, dabartinė pastatyta apie 1760 metus). 1608–1612 metais Šiluvoje apsireiškus Dievo Motinai, Šiluva tapo piligriminiu tikinčiųjų centru.

12.37. Viduklės Šv. Kryžiaus bažnyčia (pirmoji statyta Žemaičių krikšto laikotarpiu apie 1416 metus Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytauto, dabartinė – 1800 metais).

12.38. Ariogalos Šv. arkangelo Mykolo bažnyčia (pirmoji statyta Žemaičių krikšto laikotarpiu apie 1416 metus Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytauto, dabartinė – 1939 metais).

Rietavo savivaldybė

12.39. Tverų Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo bažnyčia. Karaliaus Mindaugo laikais Tverai buvo stiprus krikščionybės opozicijos centras. XVII amžiuje Tverai tapo svarbia Švč. Mergelės Marijos kulto vieta. Tverų Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo bažnyčia plačiai žinoma dėl malonėmis garsėjančio paveikslo – Švč. Mergelės Marijos ikonos, įmontuotos Švč. Trejybės bareljefe.

Skuodo rajono savivaldybė

12.40. Apuolės piliakalnis. Pirmieji krikščionių kontaktai su pietų kuršiais, kurie vėliau įsiliejo į žemaičius, buvo dar IX amžiuje. Tuo metu Apuolės pilyje įsikūrusius kuršius užpuolė švedų vikingai, tarp kurių buvo ir Šv. vyskupas Ansgaras. Švedų vikingams nepavyko įsiveržti į kuršių pilį, tada jie pradėjo melstis savo pagoniškiesiems dievams. Iš jų pagalbos nesulaukę, švedų vikingai kreipėsi į Šv. vyskupo Ansgaro skelbtąjį krikščionių Dievą. Po šios maldos Apuolės apgultis užbaigta taikos sutartimi. Netoli Apuolės piliakalnio esančiame Kaukolikų kaime, buvusiuose kultūros namuose, įrengta Šv. vyskupo Ansgaro garbei skirta koplyčia.

12.41. Lenkimų Šv. Onos bažnyčia (pirmoji bažnyčia šioje vietovėje pastatyta apie 1680 metus, dabartinė – 1848 metais). Šios bažnyčios šventoriuje palaidota istoriko Simono Daukanto motina. Netoliese esančiame Kalvių kaime įkurta Simono Daukanto ir Jurgio Ambraziejaus Pabrėžos gimtinės sodyba-muziejus.

12.42. Mosėdžio Šv. arkangelo Mykolo bažnyčia (pirmoji bažnyčia pastatyta apie 1544 metus, dabartinė – 1844 metais). Šioje bažnyčioje buvo pakrikštytas ir tikėjime brendo Pranciškus Karevičius. Joje dirbo rašytojas kunigas Juozas Tumas–Vaižgantas.

Šilalės rajono savivaldybė

12.43. Kaltinėnų Šv. Jono Krikštytojo bažnyčia (pirmoji bažnyčia šioje vietovėje pastatyta Žemaičių krikšto pradžios metu, dabartinė bažnyčia (iš eilės penktoji) – 1988–2000 metais).

12.44. Girdiškės Švč. Marijos Snieginės bažnyčia. Ši bažnyčia garsėja unikaliais iš šakotų ažuolų kamienų suretais šoniniais altoriais, kurių meninis apipavidalinimas siejasi su toje pat Girdiškės parapijoje, Bijotų kaime, esančiais poeto ir muziejininko Dionizo Poškos Baubliais.

12.45. Laukuvos Šv. Kryžiaus Atradimo bažnyčia. Karalius Mindaugas, steigdamas Vilniaus vyskupystę, dalį Laukuvos žemių padovanojo pirmajam Lietuvos vyskupui Kristijonui. Tai liudija, kad žemaičiai labai anksti turėjo ryšį su į Lietuvą ateinančia krikščionybe. Laukuvos Šv. Kryžiaus Atradimo bažnyčia statyta Žemaičių vyskupo Motiejaus Valančiaus laikais ir jo paties pašventinta. Šioje bažnyčioje pakrikštytas ir jos šventoriuje palaidotas iš šios parapijos kilęs Šv. Rašto vertėjas prelatas profesorius Antanas Rubšys.

Šilutės rajono savivaldybė

12.46. Ropkojų Šv. Jono Krikštytojo bažnyčia. Ši medinė bažnyčia Žemaičių vyskupo Motiejaus Valančiaus leidimu atkelta 1869 metais iš Vainuto, tuometinės carinės Rusijos imperijos teritorijos, į Ropkojus, kurie tuo metu priklausė Vokietijos imperijai. Ropkojai greitai tapo knygnešių punktu prieš kertant Vokietijos ir Rusijos sieną su lietuviškų knygų krovniais.

12.47. Rusnės bažnyčia. Ši bažnyčia statyta dar iki reformacijos 1419 metais. Reformacijos laikais ji tapo evangelikų liuteronų bažnyčia. Sovietmečiu iš tikinčiųjų atimta, nuniokota, joje įrengta sporto salė. Atgimimo laikais grąžinta evangelikams liuteronams. Ši bažnyčia – paminklas, ženklintis sudėtingus krikščionijai laikus šiame regione.

12.48. Švėkšnos Šv. apaštalo Jokūbo bažnyčia. Ši unikali neogotikinio stiliaus bažnyčia pastatyta 1905 metais. Ši bažnyčia svarbi tuo, kad čia įvyko net du Telšių vyskupijos eucharistiniai kongresai – 1933 ir 2005 metais.

Tauragės rajono savivaldybė

12.49. Tauragės Švč. Trejybės bažnyčia (pirmoji statyta apie 1507 metus, dabartinė – 1904 metais). Prie pirmosios bažnyčios XVI amžiaus pirmojoje pusėje veikė viena iš pirmųjų parapinių mokyklų.

12.50. Skaudvilės Šv. Kryžiaus bažnyčia (statyta 1797 metais) – medinė. Tai liaudiškos sakralinės architektūros kūrinys, dvasinio pasipriešinimo sovietų režimui memorialinė vieta. Sovietinio persekiojimo metais kovodami už žmogaus teises, Bažnyčios ir Tėvynės laisvę neišdildomą pėdsaką žmonių atmintyje paliko Skaudvilėje dirbę kunigai – monsinjoras Vincentas Vėlavičius ir kunigas Jonas Kauneckas, dabartinis Panevėžio vyskupas. Šie kunigai buvo Tikinčiųjų teisėms ginti katalikų komiteto nariai, aktyvūs Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronikos platintojai ir bendradarbiai.

Telšių rajono savivaldybė

12.51. Telšių bernardinų vienuolyno ir kunigų seminarijos statinių kompleksas: Šv. Antano Paduviečio katedra, vienuolyno namas, kunigų seminarija, šventoriaus vartai. Unikalus baroko sakralinės architektūros paminklas, dvasinio pasipriešinimo carinei ir sovietų okupacijoms memorialinė vieta. Šv. Antano Paduviečio katedra statyta apie 1624 metus kaip pranciškonų bernardinų bažnyčia, jos šventoriuje – 1863 metais caro budelių nužudytų kunigų sukilėlių kapai. Nuo 1926 metų tapo Telšių vyskupo katedra. Pirmasis Telšių vyskupas – Justinas Staugaitis, žymus valstybės veikėjas, 1918 m. vasario 16 d. Lietuvos Nepriklausomybės akto signataras, Lietuvos Respublikos Seimo pirmininkas ir vicepirmininkas; antrasis – Vincentas Borisevičius, sovietų okupacijos metais atsisakęs bendradarbiauti su sovietų saugumu, Vilniuje sovietų saugumo kalėjimo rūsiuose kankintas ir 1946 m. lapkričio 18 d. sušaudytas, atgimimo laikais šio vyskupo kankinio žemiškieji palaikai perkelti iš Tuskulėnų kapavietės į Šv. Antano Paduviečio katedros kriptą; trečiasis – vyskupas Pranciškus Ramanauskas, ilgametis politinis kalinys, miręs 1959 metais. Minėtieji Telšių vyskupai palaidoti kriptoje po Šv. Antano Paduviečio katedros didžiuoju altoriumi.

12.52. Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijos rūmai (buvęs pranciškonų bernardinų vienuolynas), statyti XVII amžiuje, 1927 metais praplėsti. 1927 metais Telšių vyskupas Justinas Staugaitis Telšiuose įkūrė kunigų seminariją. Pirmuoju šios seminarijos rektoriumi 1927–1940 metais buvo prelatas Vincentas Borisevičius, vėliau tapęs Telšių vyskupu.

12.53. Varnių Šv. Aleksandro bažnyčia. Pirmoji bažnyčia statyta Žemaičių krikšto laikotarpiu apie 1413 metus Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytauto, skirta jo globėjo Šv. vyskupo kankinio Aleksandro garbei. Dabartinė statyta 1770 metais, sovietmečiu paversta baldų parduotuve, 1995 metais restauruota ir gražinta tikintiesiems.

12.54. Varnių Šv. apaštalo Petro ir Pauliaus bažnyčia (pirmoji statyta Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytauto apie 1417–1421 metus, dabartinė – 1691 metais; Žemaičių vyskupystės katedra 1417–1864 metais). Joje dirbo daug garsių Žemaičių vyskupų, kanauninkų, jų žemiškieji palaikai ilsisi kriptose po dabartinės bažnyčios grindimis arba kalnelyje aplink buvusios Varnių kunigų seminarijos pastatą.

12.55. Buvusios Varnių kunigų seminarijos pastatas (dabar – Žemaičių vyskupystės muziejus). XVII amžiaus pradžioje Varniuose buvo įkurta pirmoji Žemaičių vyskupystės kunigų seminarija, kuri netrukus perkelta į Kražius, XVIII amžiaus viduryje vėl sugrąžinta į Varnius, o 1864 metais carinės valdžios prievarta perkelta į Kauną. Seminarija paliko ryškų pėdsaką Lietuvos dvasiniame ir kultūriniame gyvenime, išugdė daug dvasinei ir kultūrinei pažangai nusipelnusių žmonių: Motiejų Valančių, Antaną Strazdą, Antaną Vienažindį, Antaną Baranauską ir daugelį kitų.

12.56. Vyskupo Motiejaus Valančiaus namas Varniuose, kuriame 1850–1864 metais gyveno didysis Žemaičių vyskupas. Šiuo metu pastatas tuščias ir apleistas.

12.57. Pirmasis Telšių vyskupijos kurijos pastatas (Telšiuose, Kalno gatvėje), kuriame 1926–1931 metais gyveno ir dirbo Telšių vyskupas, 1918 m. vasario 16 d. Lietuvos Nepriklausomybės akto signataras Justinas Staugaitis.

12.58. Antrasis Telšių vyskupijos kurijos pastatas (architektas V. Dubeneckis), kuriame gyveno ir dirbo Telšių vyskupai Justinas Staugaitis (1931–1943 metais) ir Vincentas Borisevičius (1940–1946 metais).

12.59. Kęstaičių bažnyčios vieta. Kęstaičių bažnyčia 1886 metais žemaičių ginta, tačiau caro kazokų žiauriai atimta ir sugriauta. 1936 metais ši vieta (bažnyčios šventorius) sutvarkyta, sovietmečiu – sunaikinta, Kęstaičiuose įrengtas tankodromas. Maldininkų lankoma vieta, čia auga kryžių kalnelis.

12.60. Luokės Visų Šventųjų bažnyčia (spėjama, kad pirmoji bažnyčia statyta Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytauto apie 1416 metus).

13. 2013 metais sukaks 600 metų nuo Žemaičių krikšto, o 2017 metais – 600 metų nuo Žemaičių vyskupystės įsteigimo. Žemaičių krikštas ir Konstanco Visuotinio Bažnyčios susirinkimo sprendimas įkurti savarankišką Žemaičių vyskupystę buvo didelė politinė Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės pergalė, padariusi įtaką visai Lietuvos istorijai. Žemaičių vyskupystė suvaidino didelį vaidmenį puoselėjant Lietuvos valstybingumo idėją, išsaugant lietuviškąją identitetą ir XX

amžiaus pradžioje atkuriant Lietuvos valstybę. Žemaičių vyskupystės teritorija apėmė didžiąją dabartinės Lietuvos valstybės dalį. Žemaičių krikštu buvo baigtas Lietuvos krikštas.

14. Siekiant paminėti Žemaičių krikšto ir Žemaičių vyskupystės įsteigimo 600 metų jubiliejų, būtina įamžinti svarbiausius su Žemaičių krikštu, Žemaičių vyskupystės istorija susijusius objektus, vietas ir asmenybes, parengti ir įgyvendinti rinkodaros ir informacijos priemonės, pateikiančias Lietuvos ir pasaulio visuomenei istorines žinias apie Žemaičių krikštą ir Žemaičių vyskupystės įsteigimą, taip pat pristatančias svarbiausius su Žemaičių krikštu, Žemaičių vyskupystės istorija susijusius objektus ir vietas.

15. Kai kurie su Žemaičių krikštu ir Žemaičių vyskupystės istorija susiję objektai ir vietos yra apgailėtinos būklės. Siekiant juos išsaugoti ir pritaikyti piligrimų ir turizmo reikmėms, reikėtų atlikti būtinus tvarkybos, statybos darbus, taip pat įrengti minėtųjų objektų ir vietų viešąją infrastruktūrą.

III. PROGRAMOS TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

16. Šios programos tikslai:

16.1. paminėti Žemaičių krikšto ir Žemaičių vyskupystės įsteigimo 600 metų jubiliejų;

16.2. svarbiausius su Žemaičių krikštu, Žemaičių vyskupystės istorija susijusius objektus ir vietas pritaikyti piligrimų ir turizmo reikmėms.

17. Šios programos uždaviniai:

17.1. įamžinti svarbiausius su Žemaičių krikštu, Žemaičių vyskupystės istorija susijusius objektus, vietas ir asmenybes;

17.2. parengti ir įgyvendinti rinkodaros ir informacijos priemonės, pateikiančias Lietuvos ir pasaulio visuomenei istorines žinias apie Žemaičių krikštą ir Žemaičių vyskupystės įsteigimą, taip pat pristatančias svarbiausius su Žemaičių krikštu, Žemaičių vyskupystės istorija susijusius objektus ir vietas;

17.3. organizuoti renginius, skirtus Žemaičių krikšto ir Žemaičių vyskupystės įsteigimo 600 metų jubiliejui paminėti;

17.4. atlikti svarbiausių su Žemaičių krikštu, Žemaičių vyskupystės istorija susijusių objektų ir vietų tvarkybos, statybos darbus;

17.5. įrengti viešąją infrastruktūrą – sudaryti būtinas sąlygas pažinti ir lankyti svarbiausius su Žemaičių krikštu, Žemaičių vyskupystės istorija susijusius objektus ir vietas.

IV. SIEKIAMI REZULTATAI (VERTINIMO KRITERIJAI)

18. Numatomi šios programos įgyvendinimo rezultatai:

18.1. bus įamžinti svarbiausi su Žemaičių krikštu, Žemaičių vyskupystės istorija susiję objektai, vietos ir asmenybės;

18.2. bus parengtos ir įgyvendintos rinkodaros ir informacijos priemonės, pateikiančios Lietuvos ir pasaulio visuomenei istorines žinias apie Žemaičių krikštą, Žemaičių vyskupystės įsteigimą, taip pat pristatančios svarbiausius su Žemaičių krikštu, Žemaičių vyskupystės istorija susijusius objektus ir vietas;

18.3. bus organizuoti renginiai, skirti Žemaičių krikšto ir Žemaičių vyskupystės įsteigimo 600 metų jubiliejui paminėti;

18.4. bus atlikti svarbiausių su Žemaičių krikštu, Žemaičių vyskupystės istorija susijusių objektų ir vietų tvarkybos, statybos darbai;

18.5. bus įrengta viešoji infrastruktūra ir sudarytos sąlygos pažinti ir lankyti svarbiausius su Žemaičių krikštu, Žemaičių vyskupystės istorija susijusius objektus ir vietas;

19. Numatomi šios programos įgyvendinimo vertinimo kriterijai:

19.1. įamžintų svarbiausių su Žemaičių krikštu, Žemaičių vyskupystės istorija susijusių objektų, vietų ir asmenybių skaičius:

19.1.1. 2012–2014 metais – 15;

19.1.2. 2015–2017 metais – 192;

19.2. parengtų ir įgyvendintų rinkodaros ir informacijos priemonių, pateikiančių Lietuvos ir pasaulio visuomenei istorines žinias apie Žemaičių krikštą, Žemaičių vyskupystės įsteigimą, taip pat pristatančių svarbiausius su Žemaičių krikštu, Žemaičių vyskupystės istorija susijusius objektus ir vietas, skaičius:

19.2.1. 2009–2011 metais – 8;

19.2.2. 2012–2014 metais – 19;

19.2.3. 2015–2017 metais – 7;

19.3. organizuotų renginių, skirtų Žemaičių krikšto ir Žemaičių vyskupystės įsteigimo 600 metų jubiliejui paminėti, skaičius:

19.3.1. 2009–2011 metais – 2;

19.3.2. 2012–2014 metais – 3;

19.3.3. 2015–2017 metais – 4;

19.4. svarbiausių su Žemaičių krikštu, Žemaičių vyskupystės istorija susijusių objektų ir vietų, kur atlikti tvarkybos, statybos darbai, skaičius:

19.4.1. 2009–2011 metais – 8;

19.4.2. 2012–2014 metais – 10;

19.4.3. 2015–2017 metais – 8;

19.5. svarbiausių su Žemaičių krikštu, Žemaičių vyskupystės istorija susijusių objektų ir vietų, kur įrengta viešojo infrastruktūra, skaičius:

19.5.1. 2009–2011 metais – 3;

19.5.2. 2012–2014 metais – 3;

19.5.3. 2015–2017 metais – 6.

V. PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS, STEBĖSENA, ATSKAITOMYBĖ

20. Šios programos įgyvendinimo priemonės bus vykdomos trimis etapais:

20.1. pirmasis etapas – 2009–2011 metai;

20.2. antrasis etapas – 2012–2014 metai;

20.3. trečiasis etapas – 2015–2017 metai.

21. Šios programos įgyvendinimo priemonės pateikiamos jos prieduose.

22. Šios programos įgyvendinimo priežiūrą atlieka Lietuvos Respublikos Vyriausybės sudaryta Žemaičių krikšto ir Žemaičių vyskupystės įsteigimo 600 metų jubilėjaus minėjimo 2009–2017 metų programos priežiūros komisija.

23. Šios programos įgyvendinimo priemonių atsakingi vykdytojai, nurodyti jos prieduose, kasmet, iki vasario 1 d., pateikia Kultūros ministerijai ir Ūkio ministerijai informaciją apie tai, kaip įvykdytos šios programos įgyvendinimo praeitų metų priemonės.

24. Kultūros ministerija kartu su Ūkio ministerija kasmet, iki kovo 1 d., pateikia Lietuvos Respublikos Vyriausybei šios programos įgyvendinimo praeitų metų ataskaitą.

Žemaičių krikšto ir Žemaičių vyskupystės įsteigimo
600 metų jubiliejaus minėjimo 2009–2017 metų programos
1 priedas

**ŽEMAIČIŲ KRIKŠTO IR ŽEMAIČIŲ VYSKUPYSTĖS ĮSTEIGIMO 600 METŲ JUBILIEJAUS MINĖJIMO 2009–2017 METŲ
PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO PIRMOJO ETAPO (2009–2011 METAI) PRIEMONĖS**

Uždaviniai	Priemonės pavadinimas	Atsakingi vykdytojai	Įvykdymo terminas (metai)	Preliminarus lėšų poreikis (tūkst. litų)
1. Įamžinti svarbiausius su Žemaičių krikštu, Žemaičių vyskupystės istorija susijusius objektus, vietas ir asmenybes	1.1. Atlikti Kęstaičių istorinės vietos istorinius ir archeologinius tyrimus	Lietuvos istorijos institutas	2009–2010	50
	1.2. Surinkti Žemaičių vyskupų portretų kolekciją, atlikti jos konservavimo ir restauravimo darbus	Telšių vyskupijos kurija, Lietuvos nacionalinis muziejus, Kauno arkivyskupijos kurija, Vytauto Didžiojo karo muziejus	2009–2011	100
	1.3. Pradėti rinkti bažnytinio paveldo objektus, susijusius su Žemaičių krikštu ir Žemaičių vyskupystės istorija, atlikti jų restauravimo ir konservavimo darbus	Telšių vyskupijos kurija, Kauno arkivyskupijos kurija, Panevėžio vyskupijos kurija, Šiaulių vyskupijos kurija	2009–2011	150
2. Parengti ir įgyvendinti rinkodaros ir informacijos priemones, pateikiančias Lietuvos ir pasaulio visuomenei istorines žinias apie Žemaičių krikštą, Žemaičių vyskupystės įsteigimą, taip pat pristatančias svarbiausius su Žemaičių krikštu, Žemaičių vyskupystės istorija susijusius objektus ir vietas	2.1. Išleisti Žemaičių krikšto ir Žemaičių vyskupystės įsteigimo 600 metų jubiliejui skirtą atminimo medalį	Telšių vyskupijos kurija	2009	150
	2.2. Parengti ir išleisti Žemaičių krikšto ir Žemaičių vyskupystės įsteigimo 600 metų jubiliejui skirtą proginį voką	akcinė bendrovė Lietuvos paštas, Telšių vyskupijos kurija	2009	–
	2.3. Rengti reprezentacinį leidinį su kompaktiniu disku „Žemaičių vyskupystė“ (istorija, asmenybės, menas, architektūra, žemėlapiai ir kita)	Telšių vyskupijos kurija, Vilniaus universitetas, Vilniaus dailės akademija, Lietuvos istorijos institutas, Lietuvių katalikų mokslo akademija, Telšių rajono savivaldybė	2009–2011	250
	2.4. Sukurti ir prižiūrėti interneto svetainę, skirtą Žemaičių krikšto ir Žemaičių vyskupystės įsteigimo 600 metų jubiliejui, jo minėjimo renginiams, taip pat svarbiausiems su Žemaičių krikštu, Žemaičių vyskupystės istorija susijusiems objektams, vietoms ir asmenybėms pristatyti	Telšių vyskupijos kurija, Kauno arkivyskupijos kurija, Panevėžio vyskupijos kurija, Šiaulių vyskupijos kurija, Valstybinis turizmo departamentas prie Ūkio ministerijos (toliau vadinama – Valstybinis turizmo departamentas), Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos (toliau vadinama – Kultūros	2009–2011	100

Uždaviniai	Priemonės pavadinimas	Atsakingi vykdytojai	Įvykdymo terminas (metai)	Preliminarus lėšų poreikis (tūkst. litų)
		paveldo departamentas), Lietuvių katalikų mokslo akademija, savivaldybės		
	2.5. Parengti ir išleisti dvitomį leidinį apie Žemaitijos koplytstulpius ir koplytėles	Lietuvos nacionalinis muziejus, Telšių rajono savivaldybė, Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus, Telšių rajono savivaldybės Žemaičių muziejus „Alka“, Telšių vyskupijos kurija	2010–2011	250
	2.6. Parengti ir išleisti 4 kalbomis informacinį lankstinuką (su žemėlapiu), pristatantį svarbiausius su Žemaičių krikštu, Žemaičių vyskupystės istorija susijusius objektus ir vietas	Ūkio ministerija, Valstybinis turizmo departamentas, Kultūros paveldo departamentas, Kauno arkivyskupijos kurija, Telšių vyskupijos kurija, Šiaulių vyskupijos kurija, Panevėžio vyskupijos kurija	2009–2011	250
	2.7. Sukurti Telšių Šv. Antano Paduviečio katedros, Klaipėdos Marijos, Taikos Karalienės, bažnyčios ir Palangos Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčios interneto svetaines	Telšių vyskupijos kurija, Valstybinis turizmo departamentas, Kultūros paveldo departamentas	2009–2011	30
3. Organizuoti renginius, skirtus Žemaičių krikšto ir Žemaičių vyskupystės įsteigimo 600 metų jubiliejui paminėti	3.1. Surengti Žemaičių vyskupui Merkeliui Giedraičiui skirtą minėjimą Alsėdžiuose	Plungės rajono savivaldybė, Telšių vyskupijos kurija	2009	10
	3.2. Surengti Žemaičių krikšto ir Žemaičių vyskupystės įsteigimo 600 metų jubiliejui skirtą tarptautinę mokslinę konferenciją Alsėdžiuose ir išleisti jos medžiagą	Telšių vyskupijos kurija, Plungės rajono savivaldybė, Vilniaus universitetas, Klaipėdos universitetas, Vilniaus dailės akademija, Lietuvos istorijos institutas, Lietuvių katalikų mokslo akademija	2011	80
4. Atlikti svarbiausių su Žemaičių krikštu, Žemaičių vyskupystės istorija susijusių objektų ir vietų tvarkybos, statybos darbus	4.1. Parengti Telšių Šv. Antano Paduviečio katedros tvarkybos darbų projektus ir atlikti tvarkybos darbus	Kultūros paveldo departamentas Telšių vyskupijos kurija, Telšių rajono savivaldybė, valstybės įmonė „Lietuvos paminklai“	2010–2011	705 (finansavimo šaltinis – Privatizavimo fondo lėšos)
	4.2. Parengti Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijos pastato (vienuolyno namas) tvarkybos darbų ir pastato (kunigų seminarija) stogo ir langų tvarkybos darbų projektus ir atlikti tvarkybos darbus	Telšių vyskupijos kurija, Telšių rajono savivaldybė, Kultūros paveldo departamentas	2009–2011	2500

Uždaviniai	Priemonės pavadinimas	Atsakingi vykdytojai	Įvykdymo terminas (metai)	Preliminarus lėšų poreikis (tūkst. litų)
	4.3. Parengti Varnių Šv. apaštalo Petro ir Pauliaus bažnyčios (buvusios katedros) langų, požemio patalpų, grindų ir vargonų tvarkybos darbų projektus ir atlikti tvarkybos darbus	Telšių vyskupijos kurija, Kultūros paveldo departamentas, Telšių rajono savivaldybė	2009–2011	2200
	4.4. Parengti Kražių Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo bažnyčios tvarkybos darbų projektą ir atlikti tvarkybos darbus	Kultūros paveldo departamentas, Šiaulių vyskupijos kurija, Kelmės rajono savivaldybė valstybės įmonė „Lietuvos paminklai“	2010–2011	70 (finansavimo šaltinis – Privatizavimo fondo lėšos)
	4.5. Parengti Alsėdžių Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo bažnyčios tvarkybos darbų projektą ir atlikti tvarkybos darbus	Telšių vyskupijos kurija, Kultūros paveldo departamentas, Plungės rajono savivaldybė	2009–2010	700
	4.6. Parengti Žemaičių vyskupo Motiejaus Valančiaus namo Varniuose, S. Daukanto g. 10A, tvarkybos darbų projektą, atlikti tvarkybos darbus, įrengti jame muziejinę ekspoziciją, pastatą pažymėti atminimo lenta	Telšių rajono savivaldybė, Telšių vyskupijos kurija, Lietuvos nacionalinis muziejus, Žemaičių vyskupystės muziejus	2009–2010	1000
	4.7. Parengti Telšių vyskupo Justino Staugaičio namo Telšiuose, Kalno g. 5, remonto darbų, taip pat teritorijos prie jo tvarkymo darbų projektus, atlikti darbus, įrengti jame muziejinę ekspoziciją, pastatą pažymėti atminimo lenta	Telšių vyskupijos kurija, Telšių rajono savivaldybė, Lietuvos nacionalinis muziejus	2009–2011	700
5. Įrengti viešąją infrastruktūrą – sudaryti būtinas sąlygas pažinti ir lankyti svarbiausius su Žemaičių krikštu, Žemaičių vyskupystės istorija susijusius objektus ir vietas	5.1. Parengti teritorijos prie Žemaičių vyskupo Motiejaus Valančiaus namo Varniuose, S. Daukanto g. 10A, sutvarkymo ir pritaikymo piligrimų ir turizmo reikmėms projektą ir atlikti darbus	Telšių rajono savivaldybė, Telšių vyskupijos kurija	2010–2011	500
	5.2. Parengti teritorijos prie Alsėdžių Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo bažnyčios sutvarkymo ir pritaikymo piligrimų ir turizmo reikmėms projektą ir atlikti darbus	Plungės rajono savivaldybė, Telšių vyskupijos kurija	2010–2011	200
	5.3. Parengti Kęstaičių istorinės vietos sutvarkymo	Telšių rajono savivaldybė, Telšių vyskupijos kurija	2011	50

4
(1 priedas)

Uždaviniai	Priemonės pavadinimas	Atsakingi vykdytojai	Įvykdymo terminas (metai)	Preliminarus lėšų poreikis (tūkst. litų)
	ir pritaikymo piligrimų ir turizmo reikmėms galimybių studiją			
	5.4. Įrengti liftą Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijos pastate (kunigų seminarija)	Telšių vyskupijos kurija	2011	400

Priedo pakeitimai:

Nr. [886](#), 2010-06-21, Žin., 2010, Nr. 78-4020 (2010-06-30), i. k. 1101100NUTA00000886

Nr. [1505](#), 2010-10-20, Žin., 2010, Nr. 125-6428 (2010-10-23), i. k. 1101100NUTA00001505

Žemaičių krikšto ir Žemaičių vyskupystės įsteigimo
600 metų jubiliejaus minėjimo 2009–2017 metų programos
2 priedas

**ŽEMAIČIŲ KRIKŠTO IR ŽEMAIČIŲ VYSKUPYSTĖS ĮSTEIGIMO 600 METŲ JUBILIEJAUS MINĖJIMO 2009–2017 METŲ
PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO ANTROJO ETAPO (2012–2014 METAI) PRIEMONĖS**

Uždaviniai	Priemonės pavadinimas	Atsakingi vykdytojai	Įvykdymo terminas (metai)	Preliminarus lėšų poreikis (tūkst. litų)
1. Įamžinti svarbiausius su Žemaičių krikštu, Žemaičių vyskupystės istorija susijusius objektus, vietas ir asmenybes	1.1. Rengiant Žemaitijos nacionalinio parko ir jo funkcinį zonų ribų planą ir Žemaitijos nacionalinio parko tvarkymo planą, išnagrinėti galimybę įtraukti Alsėdžius ir jo apylinkes į Žemaitijos nacionalinį parką	Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos, Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos (toliau vadinama – Kultūros paveldo departamentas), Plungės rajono savivaldybė	2012	–
	1.2. Parengti paminklo „Žemaičių krikštas“ Telšių Šv. Antano Paduviečio katedros kiemelyje projektą ir atlikti statybos darbus	Telšių rajono savivaldybė, Telšių vyskupijos kurija	2012–2013	500
	1.3. Parengti bažnyčių, pastatytų iki 1430 metų Ariogaloje, Betygaloje, Jurbarko, Kaltinėnuose, Kelmėje, Kražiuose, Luokėje, Raseiniuose, Varniuose, Veliuonoje, Viduklėje, paženklinimo atminimo lentomis projektą ir atlikti darbus	Telšių vyskupijos kurija, Kauno arkivyskupijos kurija, Šiaulių vyskupijos kurija	2012–2013	100
	1.4. Parengti Apuolės piliakalnio paženklinimo jubiliejiniu meniniu akcentu projektą ir atlikti darbus	Skuodo rajono savivaldybė	2012–2013	100
	1.5. Rinkti bažnytinio paveldo objektus, susijusius su Žemaičių krikštu ir Žemaičių vyskupystės istorija, vykdyti jų restauravimo ir konservavimo darbus	Telšių vyskupijos kurija, Kauno arkivyskupijos kurija, Panevėžio vyskupijos kurija, Šiaulių vyskupijos kurija	2012–2014	150
	1.6. Parengti teritorijų planavimo dokumentą ir koplyčios Kęstaičiuose statybos projektą ir atlikti statybos darbus	Telšių vyskupijos kurija, Telšių rajono savivaldybė	2012–2014	500

Uždaviniai	Priemonės pavadinimas	Atsakingi vykdytojai	Įvykdymo terminas (metai)	Preliminarus lėšų poreikis (tūkst. litų)
2. Parengti ir įgyvendinti rinkodaros ir informacijos priemonės, pateikiančias Lietuvos ir pasaulio visuomenei istorines žinias apie Žemaičių krikštą, Žemaičių vyskupystės įsteigimą, taip pat pristatančias svarbiausius su Žemaičių krikštu, Žemaičių vyskupystės istorija susijusius objektus ir vietas	2.1. Atlikti Žemaičių krikšto 1413 metais įvykių istoriografijos analizę ir išleisti jos medžiagą	Lietuvos istorijos institutas, Lietuvių katalikų mokslo akademija	2012	30
	2.2. Parengti ir išleisti (100 000 egzempliorių tiražu) liturginį maldyną, skirtą Žemaičių krikšto ir Žemaičių vyskupystės įsteigimo 600 metų jubiliejui	Telšių vyskupijos kurija, Vilniaus dailės akademija	2012–2013	200
	2.3. Parengti ir įgyvendinti Lietuvos mokykloms skirtą edukacinę programą apie Žemaičių krikštą (išleisti ir kompaktinį diską)	Švietimo ir mokslo ministerija, Telšių vyskupijos kurija, Lietuvių katalikų mokslo akademija	2012–2014	200
	2.4. Parengti ir išleisti proginis atvirukus, skirtus Žemaičių krikšto ir Žemaičių vyskupystės įsteigimo 600 metų jubiliejui	Telšių vyskupijos kurija, Telšių rajono savivaldybė, Vilniaus dailės akademija	2012–2013	50
	2.5. Sukurti ir pagaminti proginis suvenyrus, skirtus Žemaičių krikšto ir Žemaičių vyskupystės įsteigimo 600 metų jubiliejui	Telšių rajono savivaldybė, Telšių vyskupijos kurija, Vilniaus dailės akademija	2012–2013	200
	2.6. Surengti Lietuvos nacionaliniame muziejuje parodą, skirtą Žemaičių krikšto ir Žemaičių vyskupystės įsteigimo 600 metų jubiliejui (eksponuoti ir Žemaičių vyskupų portretų kolekciją)	Lietuvos nacionalinis muziejus, Telšių vyskupijos kurija, Kauno arkivyskupijos kurija, Vytauto Didžiojo karo muziejus	2012	70
	2.7. Įrengti Žemaičių vyskupystės muziejuje ekspoziciją, skirtą Žemaičių krikšto ir Žemaičių vyskupystės įsteigimo 600 metų jubiliejui (eksponuoti ir Žemaičių vyskupų portretų kolekciją)	Telšių vyskupijos kurija, Lietuvos nacionalinis muziejus, Žemaičių vyskupystės muziejus, Kauno arkivyskupijos kurija, Vytauto Didžiojo karo muziejus, Lietuvių katalikų mokslo akademija	2013	250
	2.8. Išleisti proginę monetą	Lietuvos bankas	2013	–
	2.9. Parengti ir išleisti proginį pašto ženklą, meninį voką ir proginį antspaudą, skirtus Žemaičių krikšto ir Žemaičių vyskupystės įsteigimo 600 metų jubiliejui	akcinė bendrovė Lietuvos paštas, Telšių vyskupijos kurija	2013	–
	2.10. Parengti ir išleisti (5000 egzempliorių tiražu) reprezentacinį leidinį su kompaktiniu disku „Žemaičių vyskupystė“ (istorija, asmenybės, menas, architektūra, žemėlapiai ir kita)	Telšių vyskupijos kurija, Vilniaus universitetas, Vilniaus dailės akademija, Lietuvos istorijos institutas, Lietuvių katalikų mokslo akademija, Telšių rajono savivaldybė	2012–2014	300

Uždaviniai	Priemonės pavadinimas	Atsakingi vykdytojai	Įvykdymo terminas (metai)	Preliminarus lėšų poreikis (tūkst. litų)
	2.11. Parengti ir išleisti mokslinio leidinio „Žemaičių vyskupystės istorijos šaltiniai“ pirmąjį tomą	Lietuvių katalikų mokslų akademija, Telšių vyskupijos kurija, Vilniaus universitetas, Klaipėdos universitetas, Vilniaus dailės akademija, Lietuvos istorijos institutas	2012–2014	150
	2.12. Prižiūrėti ir atnaujinti interneto svetainę, skirtą Žemaičių krikšto ir Žemaičių vyskupystės įsteigimo 600 metų jubiliejui, jo minėjimo renginiams, taip pat svarbiausiems su Žemaičių krikštu, Žemaičių vyskupystės istorija susijusiems objektams, vietoms ir asmenybėms pristatyti	Telšių vyskupijos kurija, Kauno arkivyskupijos kurija, Panevėžio vyskupijos kurija, Šiaulių vyskupijos kurija, Valstybinis turizmo departamentas prie Ūkio ministerijos (toliau vadinama – Valstybinis turizmo departamentas), Lietuvių katalikų mokslo akademija, savivaldybės	2012–2014	50
	2.13. Populiarinti Žemaičių krikšto ir Žemaičių vyskupystės įsteigimo 600 metų jubiliejaus minėjimą užsienyje	Užsienio reikalų ministerija, Telšių vyskupijos kurija	2012–2014	50
	2.14. Išleisti 4 kalbomis informacinį lankstinuką (su žemėlapiu), pristatantį svarbiausius su Žemaičių krikštu, Žemaičių vyskupystės istorija susijusius objektus ir vietas	Ūkio ministerija, Valstybinis turizmo departamentas, Kultūros paveldo departamentas, Kauno arkivyskupijos kurija, Telšių vyskupijos kurija, Šiaulių vyskupijos kurija, Panevėžio vyskupijos kurija	2012–2014	250
	2.15. Sukurti Alsėdžių Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo bažnyčios ir Varnių Šv. apaštalo Petro ir Pauliaus bažnyčios (buvusios katedros) interneto svetaines	Telšių vyskupijos kurija, Valstybinis turizmo departamentas, Kultūros paveldo departamentas	2012–2014	20
	2.16. Sukurti Veliuonos Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčios ir Viduklės Šv. Kryžiaus bažnyčios interneto svetaines	Kauno arkivyskupijos kurija, Valstybinis turizmo departamentas, Kultūros paveldo departamentas	2012–2014	20
	2.17. Sukurti Kražių Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo bažnyčios interneto svetainę	Šiaulių vyskupijos kurija, Valstybinis turizmo departamentas, Kultūros paveldo departamentas	2012–2014	10
3. Organizuoti renginius, skirtus Žemaičių krikšto ir Žemaičių vyskupystės įsteigimo 600 metų jubiliejui paminėti	3.1. Surengti Žemaičių krikšto ir Žemaičių vyskupystės įsteigimo 600 metų jubiliejui skirtą tarptautinę mokslinę konferenciją Telšiuose ir išleisti jos medžiagą	Telšių rajono savivaldybė, Telšių vyskupijos kurija, Vilniaus universitetas, Klaipėdos universitetas, Vilniaus dailės akademija, Lietuvos istorijos institutas, Lietuvių katalikų mokslo akademija	2013	100

Uždaviniai	Priemonės pavadinimas	Atsakingi vykdytojai	Įvykdymo terminas (metai)	Preliminarus lėšų poreikis (tūkst. litų)
	3.2. Surengti Žemaičių vyskupui Jurgiui Tiškevičiui skirtą minėjimą Žemaičių Kalvarijoje	Plungės rajono savivaldybė, Telšių vyskupijos kurija	2013	10
	3.3. Surengti iškilmingą Žemaičių krikšto ir Žemaičių vyskupystės įsteigimo 600 metų jubiliejaus minėjimą Telšiuose	Telšių rajono savivaldybė, Telšių vyskupijos kurija, Kultūros ministerija, Užsienio reikalų ministerija, viešoji įstaiga Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija	2013	200
4. Atlikti svarbiausių su Žemaičių krikštu, Žemaičių vyskupystės istorija susijusių objektų, vietų tvarkybos ir statybos darbus	4.1. Parengti Telšių Šv. Antano Paduviečio katedros altorių ir sakyklos tvarkybos darbų projektą ir atlikti tvarkybos darbus	Telšių vyskupijos kurija, Telšių rajono savivaldybė, Kultūros paveldo departamentas	2012–2013	1000
	4.2. Parengti Varnių Šv. apaštalų Petro ir Pauliaus bažnyčios (buvusios katedros) interjero tvarkybos darbų projektą ir atlikti tvarkybos darbus	Telšių vyskupijos kurija, Kultūros paveldo departamentas, Telšių rajono savivaldybė	2012–2014	1000
	4.3. Parengti Varnių Šv. Aleksandro bažnyčios tvarkybos darbų ir šventoriaus sutvarkymo projektus ir atlikti darbus	Telšių vyskupijos kurija, Kultūros paveldo departamentas, Telšių rajono savivaldybė	2012–2014	250
	4.4. Parengti Luokės Visų Šventųjų bažnyčios tvarkybos darbų projektą ir atlikti tvarkybos darbus	Telšių vyskupijos kurija, Kultūros paveldo departamentas, Telšių rajono savivaldybė	2012–2014	250
	4.5. Parengti Raseinių Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į Dangų bažnyčios vidaus remonto ir šventoriaus sutvarkymo darbų projektus ir atlikti darbus	Kauno arkivyskupijos kurija, Kultūros paveldo departamentas, Raseinių rajono savivaldybė	2012–2014	250
	4.6. Vykdyti Veliuonos Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčios tvarkybos darbus	Kauno arkivyskupijos kurija, Kultūros paveldo departamentas	2012–2014	1500
	4.7. Atlikti Viduklės Šv. Kryžiaus bažnyčios stogo tvarkybos darbus	Kauno arkivyskupijos kurija, Kultūros paveldo departamentas	2012–2014	400
	4.8. Užbaigti Kražių Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo bažnyčios stogo ir fasadų tvarkybos darbus	Šiaulių vyskupijos kurija, Kultūros paveldo departamentas, Kelmės rajono savivaldybė	2012–2014	2000
	4.9. Parengti Kražių Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo bažnyčios lietaus nutekamosios sistemos remonto ir šventoriaus tvarkybos darbų projektus ir atlikti darbus	Šiaulių vyskupijos kurija, Kultūros paveldo departamentas, Kelmės rajono savivaldybė	2012–2014	500

Uždaviniai	Priemonės pavadinimas	Atsakingi vykdytojai	Įvykdymo terminas (metai)	Preliminarus lėšų poreikis (tūkst. litų)
	4.10. Parengti Alsėdžių Žemaičių vyskupų rezidencijos ansamblio pastatų sutvarkymo projektą ir atlikti darbus	Plungės rajono savivaldybė, Kultūros paveldo departamentas, Telšių vyskupijos kurija	2012–2014	1000
	4.11. Parengti Žemaitijos nacionalinio parko, Kuršių nerijos nacionalinio parko, Varnių regioninio parko, Salantų regioninio parko, Pajūrio regioninio parko, Nemuno deltos regioninio parko, Pagramančio regioninio parko, Rambyno regioninio parko, Dubysos regioninio parko, Panemunių regioninio parko, Tytuvėnų regioninio parko, Kurtuvėnų regioninio parko, Ventos regioninio parko ir Žagarės regioninio parko kryžių, koplytėlių, koplytstulpių ir krikštų tvarkybos, sutvarkymo, atkūrimo darbų projektus ir vykdyti darbus	Valstybinių parkų direkcijos, Kultūros paveldo departamentas, Telšių vyskupijos kurija, Lietuvos nacionalinis muziejus, Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus, Šiaulių „Aušros“ muziejus, Telšių rajono savivaldybės Žemaičių muziejus „Alka“, Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriatas	2012–2014	750
5. Įrengti viešąją infrastruktūrą – sudaryti būtinas sąlygas pažinti ir lankyti svarbiausius su Žemaičių krikštu, Žemaičių vyskupystės istorija susijusius objektus ir vietas	5.1. Parengti teritorijos prie Telšių Šv. Antano Paduviečio katedros sutvarkymo ir pritaikymo piligrimų ir turizmo reikmėms projektą ir atlikti darbus	Telšių rajono savivaldybė, Telšių vyskupijos kurija	2012	800
	5.2. Vykdanč Muziejų modernizavimo 2007–2015 metų programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. kovo 14 d. nutarimu Nr. 275 (Žin., 2007, Nr. 34-1238), įgyvendinimo priemonę Nr. 1.1, parengti teritorijos prie Žemaičių vyskupystės muziejaus pastato Varniuose, S. Daukanto g. 6, sutvarkymo ir pritaikymo piligrimų ir turizmo reikmėms projektą ir atlikti darbus	Telšių rajono savivaldybė, Telšių vyskupijos kurija, Žemaičių vyskupystės muziejus	2012–2013	500
	5.3. Parengti teritorijos prie Varnių Šv. apaštalo Petro ir Pauliaus bažnyčios (buvusios katedros) sutvarkymo ir pritaikymo piligrimų ir turizmo reikmėms projektą	Telšių rajono savivaldybė, Telšių vyskupijos kurija	2014	50
	5.4. Parengti viešųjų tualetų įrengimo Kražių Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo bažnyčioje projektą ir juos įrengti	Šiaulių vyskupijos kurija, Kelmės rajono savivaldybė	2012–2014	20

Uždaviniai	Priemonės pavadinimas	Atsakingi vykdytojai	Įvykdymo terminas (metai)	Preliminarus lėšų poreikis (tūkst. litų)
	5.5. Išasfaltuoti valstybinės reikšmės rajoniniame kelyje Nr. 4603 Telšiai–Alsėdžiai–Barstyčiai–Skuodas kelio Telšiai–Kęstaičiai–Alsėdžiai atkarpą nuo 6,7 iki 8,8 kilometro	Susisiekimo ministerija	2012–2014	2100

Žemaičių krikšto ir Žemaičių vyskupystės įsteigimo
600 metų jubiliejaus minėjimo 2009–2017 metų programos
3 priedas

**ŽEMAIČIŲ KRIKŠTO IR ŽEMAIČIŲ VYSKUPYSTĖS ĮSTEIGIMO 600 METŲ JUBILIEJAUS MINĖJIMO 2009–2017 METŲ
PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO TREČIOJO ETAPO (2015–2017 METAI) PRIEMONĖS**

Uždaviniai	Priemonės pavadinimas	Atsakingi vykdytojai	Įvykdymo terminas (metai)	Preliminarus lėšų poreikis (tūkst. litų)
1. Įamžinti svarbiausius su Žemaičių krikštu, Žemaičių vyskupystės istorija susijusius objektus, vietas ir asmenybes	1.1. Parengti Žemaičių vyskupystės jubiliejinio ženklo projektą ir atlikti Telšių vyskupijos bažnyčių ženklavimo darbus	Telšių vyskupijos kurija	2016–2017	300
	1.2. Parengti paminklo Žemaičių vyskupui Jurgiui Tiškevičiui Žemaičių Kalvarijoje projektą ir atlikti statybos darbus	Plungės rajono savivaldybė, Telšių vyskupijos kurija	2015–2016	250
	1.3. Parengti paminklinės lentos, skirtos Žemaičių vyskupui Motiejui Valančiui, prie Kalnalio Šv. Lauryno bažnyčios projektą ir atlikti ženklavimo darbus	Telšių vyskupijos kurija, Kretingos rajono savivaldybė	2017	50
	1.4. Parengti teritorijų planavimo dokumentą ir koplyčios, skirtos Telšių vyskupui Vincentui Borisevičiui, prie Telšių Šv. Antano Paduviečio katedros statybos darbų projektą ir atlikti darbus	Telšių vyskupijos kurija, Telšių rajono savivaldybė	2015–2017	3000
	1.5. Surinkti bažnytinio paveldo objektus, susijusius su Žemaičių krikštu ir Žemaičių vyskupystės istorija, užbaigti jų restauravimo ir konservavimo darbus ir surengti ekspoziciją Žemaičių vyskupystės muziejuje	Telšių vyskupijos kurija, Kauno arkivyskupijos kurija, Panevėžio vyskupijos kurija, Šiaulių vyskupijos kurija, Lietuvos nacionalinis muziejus, Žemaičių vyskupystės muziejus	2015–2017	150
	1.6. Parengti represuotų Žemaičių vyskupystės, Telšių vyskupijos vyskupų ir kunigų įamžinimo prie Telšių Šv. Antano Paduviečio katedros projektą ir atlikti darbus	Telšių vyskupijos kurija, Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras, Telšių rajono savivaldybė	2015–2017	300

Uždaviniai	Priemonės pavadinimas	Atsakingi vykdytojai	Įvykdymo terminas (metai)	Preliminarus lėšų poreikis (tūkst. litų)
2. Parengti ir įgyvendinti rinkodaros ir informacijos priemonės, pateikiančias Lietuvos ir pasaulio visuomenei istorines žinias apie Žemaičių krikštą ir Žemaičių vyskupystės įsteigimą, taip pat pristatančias svarbiausius su Žemaičių krikštu, Žemaičių vyskupystės istorija susijusius objektus ir vietas	2.1. Parengti ir išleisti mokslinio leidinio „Žemaičių vyskupystės istorijos šaltiniai“ antrąjį ir trečiąjį tomus	Lietuvių katalikų mokslų akademija, Telšių vyskupijos kurija, Vilniaus universitetas, Klaipėdos universitetas, Vilniaus dailės akademija, Lietuvos istorijos institutas	2015–2017	200
	2.2. Parengti ir išleisti (5000 egzempliorių tiražu) reprezentacinį leidinį su kompaktiniu disku apie krikščionybės sklaidą Lietuvoje nuo Lietuvos ir Žemaičių krikšto iki šių dienų	Lietuvos Vyskupų Konferencija, Lietuvių katalikų mokslų akademija, Vilniaus universitetas	2015–2017	300
	2.3. Parengti ir įgyvendinti Lietuvos mokykloms skirtą edukacinę programą apie Lietuvos krikštą (išleisti ir kompaktinį diską)	Švietimo ir mokslo ministerija, Lietuvos Vyskupų Konferencija, Lietuvių katalikų mokslo akademija	2015–2017	200
	2.4. Prižiūrėti ir atnaujinti interneto svetainę, skirtą Žemaičių krikšto ir Žemaičių vyskupystės įsteigimo 600 metų jubiliejui, jo minėjimo renginiams, taip pat svarbiausiems su Žemaičių krikštu, Žemaičių vyskupystės istorija susijusiems objektams, vietoms ir asmenybėms pristatyti	Telšių vyskupijos kurija, Kauno arkivyskupijos kurija, Panevėžio vyskupijos kurija, Šiaulių vyskupijos kurija, Valstybinis turizmo departamentas prie Ūkio ministerijos (toliau vadinama – Valstybinis turizmo departamentas), Lietuvių katalikų mokslo akademija, savivaldybės	2015–2017	50
	2.5. Populiarinti Žemaičių krikšto ir Žemaičių vyskupystės įsteigimo 600 metų jubiliejaus minėjimą užsienyje	Užsienio reikalų ministerija, Telšių vyskupijos kurija	2015–2017	50
	2.6. Išleisti 4 kalbomis informacinį lankstinuką (su žemėlapiu), pristatantį svarbiausius su Žemaičių krikštu, Žemaičių vyskupystės istorija susijusius objektus ir vietas	Ūkio ministerija, Valstybinis turizmo departamentas, Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos (toliau vadinama – Kultūros paveldo departamentas), Kauno arkivyskupijos kurija, Telšių vyskupijos kurija, Šiaulių vyskupijos kurija, Panevėžio vyskupijos kurija	2015–2017	250
	2.7. Sukurti interneto svetainę, pristatančią istorinės Žemaičių vyskupystės teritorijoje esančias medines bažnyčias ir koplyčias	Telšių vyskupijos kurija, Kauno arkivyskupijos kurija, Šiaulių vyskupijos kurija, Panevėžio vyskupijos kurija	2015–2017	100

Uždaviniai	Priemonės pavadinimas	Atsakingi vykdytojai	Įvykdymo terminas (metai)	Preliminarus lėšų poreikis (tūkst. litų)
3. Organizuoti renginius, skirtus Žemaičių krikšto ir Žemaičių vyskupystės įsteigimo 600 metų jubiliejui paminėti	3.1. Surengti Žemaičių krikšto ir Žemaičių vyskupystės įsteigimo 600 metų jubiliejui skirtą tarptautinę mokslinę konferenciją Varniuose ir išleisti jos medžiagą	Telšių vyskupijos kurija, Telšių rajono savivaldybė, Vilniaus universitetas, Klaipėdos universitetas, Vilniaus dailės akademija, Lietuvos istorijos institutas, Lietuvių katalikų mokslo akademija	2015	80
	3.2. Surengti Žemaičių krikšto ir Žemaičių vyskupystės įsteigimo 600 metų jubiliejui skirtą tarptautinę mokslinę konferenciją Vilniuje ir išleisti jos medžiagą	Lietuvos Vyskupų Konferencija, Vilniaus universitetas, Klaipėdos universitetas, Vilniaus dailės akademija, Lietuvos istorijos institutas, Lietuvių katalikų mokslo akademija	2017	100
	3.3. Surengti iškilmingą Žemaičių krikšto ir Žemaičių vyskupystės įsteigimo 600 metų jubiliejaus minėjimą Telšiuose ir Varniuose	Telšių rajono savivaldybė, Telšių vyskupijos kurija, Kultūros ministerija, Užsienio reikalų ministerija, viešoji įstaiga Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija	2017	200
	3.4. Surengti iškilmingą Lietuvos krikšto 630 metų, Žemaičių krikšto ir Žemaičių vyskupystės įsteigimo 600 metų jubiliejų minėjimą Vilniuje	Lietuvos Vyskupų Konferencija, Kultūros ministerija, Užsienio reikalų ministerija, Telšių rajono savivaldybė, viešoji įstaiga Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija	2017	250
4. Atlikti svarbiausių su Žemaičių krikštu, Žemaičių vyskupystės istorija susijusių objektų ir vietų tvarkybos, statybos darbus	4.1. Parengti Kalnalio Šv. Lauryno bažnyčios ir varpinės tvarkybos darbų projektą ir atlikti tvarkybos darbus	Telšių vyskupijos kurija, Kultūros paveldo departamentas, Kretingos rajono savivaldybė	2015–2016	700
	4.2. Parengti Tverų Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo bažnyčios altoriaus tvarkybos darbų projektą ir atlikti tvarkybos darbus	Telšių vyskupijos kurija, Kultūros paveldo departamentas, Rietavo savivaldybė	2015–2017	300
	4.3. Parengti Platelių Šv. apaštalo Petro ir Pauliaus bažnyčios vargonų tvarkybos darbų projektą ir atlikti tvarkybos darbus	Telšių vyskupijos kurija, Kultūros paveldo departamentas, Plungės rajono savivaldybė	2015–2017	500
	4.4. Parengti Kelmės Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčios tvarkybos darbų projektą ir atlikti tvarkybos darbus	Šiaulių vyskupijos kurija, Kultūros paveldo departamentas, Kelmės rajono savivaldybė	2015–2017	1000
	4.5. Užbaigti Veliuonos Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčios tvarkybos darbus	Kauno arkivyskupijos kurija, Kultūros paveldo departamentas	2015–2017	1512

Uždaviniai	Priemonės pavadinimas	Atsakingi vykdytojai	Įvykdymo terminas (metai)	Preliminarus lėšų poreikis (tūkst. litų)
	4.6. Parengti Rusnės evangelikų liuteronų bažnyčios tvarkybos darbų projektą ir atlikti tvarkybos darbus	Lietuvos evangelikų liuteronų Bažnyčios Konsistorija, Kultūros paveldo departamentas, Šilutės rajono savivaldybė	2015–2017	500
	4.7. Užbaigti Žemaitijos nacionalinio parko, Kuršių nerijos nacionalinio parko, Varnių regioninio parko, Salantų regioninio parko, Pajūrio regioninio parko, Nemuno deltos regioninio parko, Pagramančio regioninio parko, Rambyno regioninio parko, Dubysos regioninio parko, Panemunių regioninio parko, Tytuvėnų regioninio parko, Kurtuvėnų regioninio parko, Ventos regioninio parko ir Žagarės regioninio parko kryžių, koplytėlių, koplytstulpių ir krikštų tvarkybos, sutvarkymo, atkūrimo darbus	valstybinių parkų direkcijos, Kultūros paveldo departamentas, Telšių vyskupijos kurija, Lietuvos nacionalinis muziejus, Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus, Šiaulių „Aušros“ muziejus, Telšių rajono savivaldybės Žemaičių muziejus „Alka“, Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriatas	2015–2017	750
	4.8. Parengti Žemaičių vyskupo Motiejaus Valančiaus namo Nasrėnų kaime tvarkybos darbų projektą ir atlikti darbus	Kretingos rajono savivaldybė, Kultūros paveldo departamentas	2015–2016	500
5. Įrengti viešąją infrastruktūrą – sudaryti būtinas sąlygas pažinti ir lankyti svarbiausius su Žemaičių krikštu, Žemaičių vyskupystės istorija susijusius objektus ir vietas	5.1. Atlikti teritorijos prie Varnių Šv. apaštalo Petro ir Pauliaus bažnyčios (buvusios katedros) sutvarkymo ir pritaikymo piligrimų ir turizmo reikmėms darbus	Telšių rajono savivaldybė, Telšių vyskupijos kurija	2015	250
	5.2. Parengti teritorijos prie Žemaičių vyskupo Motiejaus Valančiaus namo Nasrėnų kaime sutvarkymo ir pritaikymo piligrimų ir turizmo reikmėms projektą ir atlikti darbus	Kretingos rajono savivaldybė	2016–2017	100
	5.3. Parengti teritorijos prie Alsėdžių Žemaičių vyskupų rezidencijos ansamblio pastatų sutvarkymo ir pritaikymo piligrimų, turizmo ir visuomenės reikmėms projektą ir atlikti darbus	Plungės rajono savivaldybė, Kultūros paveldo departamentas, Telšių vyskupijos kurija	2015–2017	1500
	5.4. Atlikti teritorijos prie Viduklės Šv. Kryžiaus bažnyčios sutvarkymo ir pritaikymo piligrimų ir turizmo reikmėms darbus	Kauno arkivyskupijos kurija	2015–2017	435

Uždaviniai	Priemonės pavadinimas	Atsakingi vykdytojai	Įvykdymo terminas (metai)	Preliminarus lėšų poreikis (tūkst. litų)
	5.5. Įrengti automobilių stovėjimo aikštelę Kėstaičiuose	Susisiekimo ministerija, Telšių rajono savivaldybė	2015–2017	100
	5.6. Išasfaltuoti valstybinės reikšmės rajoniniame kelyje Nr. 4603 Telšiai–Alsėdžiai–Barstyčiai–Skuodas kelio Telšiai–Kėstaičiai–Alsėdžiai atkarpą nuo 8,8 iki 13,1 kilometro	Susisiekimo ministerija	2015–2017	4300

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [819](#), 2009-07-22, Žin., 2009, Nr. 90-3889 (2009-07-30), i. k. 1091100NUTA00000819

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. rugsėjo 10 d. nutarimo Nr. 940 "Dėl Žemaičių krikšto ir Žemaičių vyskupystės įsteigimo 600 metų jubiliejaus minėjimo 2009–2017 metų programos patvirtinimo ir šios programos priežiūros komisijos sudarymo" pakeitimo

2.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [1049](#), 2009-09-09, Žin., 2009, Nr. 109-4636 (2009-09-11), i. k. 1091100NUTA00001049

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. rugsėjo 10 d. nutarimo Nr. 940 "Dėl Žemaičių krikšto ir Žemaičių vyskupystės įsteigimo 600 metų jubiliejaus minėjimo 2009–2017 metų programos patvirtinimo ir šios programos priežiūros komisijos sudarymo" pakeitimo

3.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [886](#), 2010-06-21, Žin., 2010, Nr. 78-4020 (2010-06-30), i. k. 1101100NUTA00000886

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. rugsėjo 10 d. nutarimo Nr. 940 "Dėl Žemaičių krikšto ir Žemaičių vyskupystės įsteigimo 600 metų jubiliejaus minėjimo 2009–2017 metų programos patvirtinimo ir šios programos priežiūros komisijos sudarymo" pakeitimo

4.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [1505](#), 2010-10-20, Žin., 2010, Nr. 125-6428 (2010-10-23), i. k. 1101100NUTA00001505

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. rugsėjo 10 d. nutarimo Nr. 940 "Dėl Žemaičių krikšto ir Žemaičių vyskupystės įsteigimo 600 metų jubiliejaus minėjimo 2009–2017 metų programos patvirtinimo ir šios programos priežiūros komisijos sudarymo" pakeitimo

